

การฝึกวิชาชีพผู้คุมซึ่งในเรือนจำกลางคลองเปรม

นายชัยทิว เสนะวงศ์

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล

แผนกวิชาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา สาขาสังคมสงเคราะห์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2521

008050

I15503890

VOCATIONAL TRAINING PROGRAM FOR INMATES IN KLONGPREM
CENTRAL PRISON

MR. CHAITAWEE SENAWONG

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF SOCIOLOGY
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY AND ANTHROPOLOGY (SOCIAL WORK)

GRADUATE SCHOOL
CHULALONGKORN UNIVERSITY

1978

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การฝึกวิชาชีพผู้ทองซังในเรือนจากกลางคลองเปรม

โดย

นายชัยที เสนะวงศ์

แผนกวิชา

สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สาขาสังคมสงเคราะห์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิฑูรย์ คงคากุล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

[Handwritten Signature]

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.วิฑูรย์ ประจวบเหมาะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Handwritten Signature]

ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสารีน ปุณณะหิตานนท์)

[Handwritten Signature]

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิฑูรย์ คงคากุล)

[Handwritten Signature]

กรรมการ

(อาจารย์วิฑูรย์ จุฑาวิฑูรย์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์
ชื่อนิสิต
อาจารย์ที่ปรึกษา
แผนกวิชา
ปีการศึกษา

การฝึกวิชาชีพผู้คงช้างในเรือนจำกลางคลองเปรม
นายชัยทวี เสนะวงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ คงคากุล
สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สาขาสังคมสงเคราะห์
2520

บทคัดย่อ

ในอดีต แนวความคิดในการปฏิบัติของผู้กระทำผิด มีการกระทำที่ทารุณ โหดร้าย
ต่าง ๆ ต่อผู้กระทำผิด เพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนให้ทั้งตัวผู้กระทำผิดเองและสังคมเกิดความ
เกรงกลัวต่อการลงโทษจะกลายเป็นการป้องกันทั้งตัวผู้กระทำผิดและคนอื่น ๆ ในสังคม ไม่ให้กระทำ
ผิดอีก ในปัจจุบันนี้ แนวความคิดนี้เปลี่ยนแปลงไป เพราะการปฏิบัติที่รุนแรงโหดร้ายต่อผู้กระทำผิด
ก็ไม่สามารถจะลดจำนวนของผู้กระทำผิดลงได้ แนวความคิดใหม่นี้ เป็นการเน้นถึงการแก้ไขปรับ
ปรุงพฤติกรรมของผู้กระทำผิด ทั้งทางกายภาพ จิตใจ ความรู้ ความสามารถต่าง ๆ จะเห็น
ได้ว่า เรือนจำต่าง ๆ ในปัจจุบัน มีกิจกรรมในการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมผู้กระทำผิดอยู่มาก
มาย เช่น การอบรมทางศีลธรรมจรรยา การให้การศึกษาระดับมัธยม การบริการทางการแพทย์
การฝึกวิชาชีพ การสหนาการ เป็นต้น เพื่อหวังให้ผู้คงช้างกลับตัวเป็นพลเมืองดีและสามารถอยู่
ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข เมื่อพ้นโทษ

การฝึกวิชาชีพแก่ผู้คงช้าง เป็นกิจกรรมหนึ่งในหลาย ๆ กิจกรรมของขบวนการ
การแก้ไข ปรับปรุงพฤติกรรมผู้กระทำผิดให้กลับตัว เป็นพลเมืองดี ซึ่งกิจกรรมก่อให้เกิด
ประโยชน์ทั้งทางกายเรือนจำ และตัวผู้คงช้าง สำหรับตัวผู้คงช้างแล้วกิจกรรม นี้มุ่งหวังที่จะได้
ให้ผู้คงช้างได้รับการฝึกวิชาชีพหาความถนัดของตนเอง เพื่อที่เขาจะได้เอาไปใช้ประโยชน์
เมื่อพ้นโทษ

จากการศึกษา พบว่า กิจกรรมการฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้คงช้างยังเกิดผลประโยชน์
ต่อทางเรือนจำมากกว่าตัวผู้คงช้าง ประโยชน์ที่ทางเรือนจำได้รับ คือ ในการควบคุมผู้คงช้าง
ให้อยู่ในความสงบเรียบร้อย และในทางเศรษฐกิจผลผลิตจากการฝึกวิชาชีพใหญ่ของผู้คงช้าง เมื่อนำ

มาขายและหักกำไร 40% ให้ผู้คองซัง 15% ให้เจ้านักงานแล้วที่เหลือจะเอามาเป็นเงินทุนหมุนเวียนใช้จ่ายในการฝึกวิชาชีพของเรือนจำ ซึ่งเป็นการประหยัดเงินงบประมาณของรัฐได้พอสมควร

สำหรับประโยชน์ที่ผู้คองซังจะได้รับจากการฝึกวิชาชีพนั้นมันน้อยมาก จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ผู้คองซังจะได้รับการฝึกวิชาชีพที่ไม่ตรงกับความต้องการหรืออาชีพเดิมของตัวเอง ซึ่งทำให้เขาไม่ตั้งใจจะฝึกวิชาชีพ ทำงานไปตามที่ใครรับคำสั่ง เมื่อพ้นโทษส่วนใหญ่ก็ไม่นำเอาวิชาชีพที่ได้รับการฝึกจากเรือนจำไปประกอบอาชีพ แต่จะกลับไปประกอบอาชีพตามที่เคยทำมาก่อนเมื่อต้องโทษ ซึ่งพอจะสรุปปัญหาและอุปสรรคของการฝึกวิชาชีพได้ ดังนี้

(1) วิชาชีพที่จัดการฝึกให้ผู้คองซังยังอยู่ในวงจำกัด และไม่สอดคล้องกับสภาพการประกอบอาชีพของสังคมเมืองหลวง (เรือนจำกลางคลองเปรม) บางวิชาชีพฝึกไปแล้วผู้คองซังก็ไม่ทราบว่าอาชีพนั้นเขาทำกันที่ไหน บางวิชาชีพฝึกไปแล้วก็ไม่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้

(2) การคัดเลือกตัวผู้คองซังในการฝึกวิชาชีพส่วนใหญ่ทางเรือนจำเน้นทางด้านการควบคุมผู้คองซังมากกว่า การคัดเลือกผู้คองซังไปฝึกวิชาชีพตามความถนัด จึงทำให้ส่วนใหญ่ของผู้คองซังได้รับการฝึกวิชาชีพที่ไม่สอดคล้องกับอาชีพเดิมของตน พวกผู้คองซังพวกนี้จึงไม่นำเอาวิชาชีพที่ได้รับการฝึกไปประกอบอาชีพเมื่อพ้นโทษ

(3) เจ้านักงานของเรือนจำมองว่า การฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้คองซังในเรือนจำมีความสำคัญต่อผลประโยชน์ของเรือนจำมากกว่าตัวผู้คองซัง

ถ้าจะให้ กิจกรรรม การฝึกวิชาชีพโดยผสมบูรณาการตามวัตถุประสงค์ทุกประการแล้ว การที่จะได้มีการปรับปรุงการฝึกวิชาชีพได้ก็ยิ่งขึ้น เพื่อจะได้ให้ผลนั้นกลับมาสู่ตัวผู้คองซังอย่างจริงจัง ซึ่งอาจจะบรรลุถึงการแก้ไขพฤติกรรมผู้กระทำผิดให้เขาเป็นพลเมืองดีในอนาคตอีกด้วย

according to their abilities. They can, consequently, use their training to find employment later on.

However, this study has found that in most cases the prison benefits more from the training programs than the inmates do. What the prison gains are the maintenance of order in the prison and profit from the inmates' products. The inmates get 40% of the profit from the sale of their products and the prison officials receive 15%. The rest of the profit is used for expenditures within the prison. In this way the prison help to save a fairly large proportion of the government budget.

This study also reveal that the inmates benefit very little from these vocational training programs. They are trained either in the types of work which they are not capable of handling or in those which are not suitable for their lives. As a result, the inmates do not pay much attention to the training but will try to do what they are assigned to do. Therefore after their release from prisons, the majority do not earn their living by using the skill they have obtained from the training. They usually go back and carry on the same line of works they had done prior to imprisonment.

The problems and obstacles facing the training programs can be summed up as follows:

- (1) The occupations offered in the training programs are very limited and do not correspond with the needs of the inmates.

- (2) In selecting the inmates for vocational

training, the prison is more concerned with preservation of prison discipline than with developing the inmates' capabilities. As a result the inmates neither receive further training in their previous occupations nor obtain the types of occupations for which they are trained.

(3) The prison officials consider the vocational training programs more beneficial to the prison itself than to the inmates.

These training programs should be improved if the prisons want to realize their objective in correcting the inmates' behaviour and preparing them to be good citizens.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านศาสตราจารย์ ดร. เสรีน ปุณณะหิตานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิวัฒน์ กงกาคกุล และ ท่านอาจารย์วิวิทย์ จตุปารีสutti หัวหน้าฝ่ายวิจัยและวางแผน กรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย ที่ได้ช่วยอุทิศเวลาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงตรงไปโดยดี

นอกจากนี้ ในกานการศึกษาวิจัยภาคสนาม ผู้เขียนขอขอบคุณ นายสนชัย สุธารมณต์ ภูมิวิชาการ เรือนจำกลางคลองเปรม นายมานิตย์ สุนทรเจริญ หัวหน้างานอบรมและฝึกอาชีพ เจ้าหน้าที่หมวดสอง เคารวะและขอบคุณซึ่งได้ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการ เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ชัยทวี เสนะวงศ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ
กิตติกรรมประกาศ
รายการตารางประกอบ
บทนำ
บทที่

หน้า

๗

๘

๙

๑๐

๑๑

1. วิวัฒนาการของระบบการแก้ไขฟันพู่	
- ประวัติของระบบแก้ไข	3
- โครงการต่าง ๆ ที่ใช้ในขบวนการแก้ไข	12
- งานสังคมสงเคราะห์ในระบบแก้ไขฟันพู่	21
- มาตรการอื่น ๆ ที่ต่างประเทศใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด	30
- สรุป	32
2. แนวความคิดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของไทย	
- วัตถุประสงค์ของการลงโทษ	35
- การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด	39
- สรุป	55
3. การฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม	
- ระบบการใช้แรงงานผู้ต้องขัง	60
- วัตถุประสงค์ในการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขัง	64
- วิธีการคัดเลือกผู้ต้องขังไปเข้ารับการฝึกวิชาชีพ	66
- การดำเนินการฝึกวิชาชีพ	68

	หน้า
- การจ่ายเงินปันผล	71
- การฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังในเรือนจำเขตกรุงเทพมหานคร	72
- สรุป	85
4. ระเบียบวิธีการวิจัย	
- ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	88
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย	90
- แนวความคิดสำคัญหรือสมมติฐาน	90
- ขอบเขตของการวิจัยและวิธีการวิจัย	90
- การคำนวณในการวิเคราะห์ข้อมูล	91
- การสำรวจและวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของ	92
- ประโยชน์ของการศึกษา	93
- คำจำกัดความถ้อยคำที่ใช้ในวิทยานิพนธ์	93
5. ข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวกับผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำ	96
6. ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำ	122
7. สรุปผลและขอเสนอแนะ	159
บรรณานุกรม	171
ภาคผนวก	179
ประวัติ	189

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1. แสดงจำนวนผู้ทองซึ่งที่กระทำผิดซ้ำ	97
2. แสดงจำนวนผู้ทองซึ่งที่กระทำผิดซ้ำในคดีต่าง ๆ	98
3. แสดงจำนวนผู้ทองซึ่งที่กระทำผิดซ้ำจำแนกตามคดีที่ทองโทษ และจำนวนครั้งของการทองโทษ	99
4. แสดงอายุของผู้ทองซึ่งที่กระทำผิดซ้ำ	101
5. แสดงจำนวนผู้ทองซึ่งที่กระทำผิดซ้ำจำแนกตามอายุและจำนวนครั้งของการทองโทษ	102
6. แสดงจำนวนผู้ทองซึ่งที่กระทำผิดซ้ำจำแนกตามอายุเมื่อกระทำผิดครั้งแรกและจำนวนครั้งของการทองโทษ	103
7. แสดงสภาพแวดล้อมของที่อยู่ปัจจุบันของผู้ทองซึ่งที่กระทำผิดซ้ำ	105
8. แสดงจำนวนผู้ทองซึ่งที่กระทำผิดซ้ำจำแนกตามสภาพแวดล้อมของที่อยู่ปัจจุบันและจำนวนครั้งของการทองโทษ	106
9. แสดงจำนวนผู้ทองซึ่งที่กระทำผิดซ้ำตามการย้ายที่อยู่อาศัยก่อนทองโทษในปัจจุบัน	107
10. แสดงจำนวนผู้ทองซึ่งที่กระทำผิดซ้ำจำแนกตามการย้ายที่อยู่อาศัยก่อนทองโทษในปัจจุบันและจำนวนครั้งของการทองโทษ	108
11. แสดงระดับการศึกษาของผู้ทองซึ่งที่กระทำผิดซ้ำ	110
12. แสดงจำนวนผู้ทองซึ่งที่กระทำผิดซ้ำจำแนกตามระดับการศึกษาและจำนวนครั้งของการทองโทษ	111
13. แสดงสถานะภาพการสมรสของผู้ทองซึ่งที่กระทำผิดซ้ำ	112
14. แสดงจำนวนผู้ทองซึ่งที่กระทำผิดซ้ำจำแนกตามสถานะภาพการสมรสและจำนวนครั้งของการทองโทษ	113

15.	แสดงฐานะครอบครัวของผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำ	114
16.	แสดงจำนวนผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำจำแนกตามฐานะทางครอบครัวและจำนวนครั้งในการต้องโทษ	115
17.	แสดงการใช้เวลาวางของผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำ	116
18.	แสดงจำนวนผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำจำแนกตามลักษณะของการใช้เวลาวางและจำนวนครั้งของการต้องโทษ	117
19.	แสดงจำนวนผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำตามการประกอบอาชีพก่อนต้องโทษครั้งก่อน ๆ	118
20.	แสดงจำนวนผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำจำแนกตามการประกอบอาชีพในการต้องโทษครั้งก่อน ๆ และจำนวนครั้งของการต้องโทษ	119
21.	แสดงจำนวนผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำจำแนกตามรายได้จากการประกอบอาชีพและจำนวนครั้งของการต้องโทษ	120
22.	แสดงจำนวนผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำตามประเภทของการฝึกวิชาชีพในครั้งก่อน ๆ	123
23.	(ก) และ (ข) แสดงจำนวนผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำจำแนกตามประเภทของการฝึกวิชาชีพในครั้งก่อน ๆ และจำนวนครั้งของการต้องโทษ	124
24.	แสดงจำนวนผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำตามความสอดคล้องของการฝึกวิชาชีพในเรือนจำกับอาชีพเดิม	126
25.	แสดงจำนวนผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำจำแนกตามความสอดคล้องของการฝึกวิชาชีพในเรือนจำกับอาชีพเดิมและจำนวนครั้งของการต้องโทษ	127

26.	แสดงจำนวนผู้ทองขังที่กระทำผิดซ้ำจำแนกตามความสอดคล้องของการฝึกวิชาชีพในเรือนจำกับอาชีพเดิม และการนำเอาวิชาชีพที่ได้รับการฝึกไปประกอบอาชีพเมื่อพ้นโทษ	128
27.	แสดงจำนวนผู้ทองขังที่กระทำผิดซ้ำที่นำเอาวิชาชีพที่ได้รับการฝึกไปประกอบอาชีพ	130
28.	แสดงจำนวนผู้ทองขังที่กระทำผิดซ้ำจำแนกตามการนำเอาวิชาชีพที่ได้รับการฝึกจากเรือนจำไปประกอบอาชีพเมื่อพ้นโทษและจำนวนครั้งของการต้องโทษ	131
29.	แสดงจำนวนผู้ทองขังที่กระทำผิดซ้ำตามการสมัครเข้าเรียนวิชาชีพที่เปิดเป็นหลักสูทรอบรม	134
30.	แสดงจำนวนผู้ทองขังที่กระทำผิดซ้ำตามสาเหตุของการกระทำผิดซ้ำ	136
31.	เปรียบเทียบจำนวนผู้ทองขังที่กระทำผิดซ้ำตามประเภทของอาชีพครั้งสุดท้าย (ก่อนต้องโทษครั้งปัจจุบัน) ที่ตรงกับ การฝึกไปครั้งก่อน ๆ กับประเภทของอาชีพครั้งสุดท้าย (ก่อนต้องโทษครั้งปัจจุบัน) ที่ไม่ตรงกับ การฝึกไปในครั้งก่อน ๆ	137
32.	แสดงการเปรียบเทียบการประกอบอาชีพครั้งสุดท้ายก่อนต้องโทษในปัจจุบันซึ่งสอดคล้องกับการฝึกอาชีพก่อนหน้านี้กับการประกอบอาชีพครั้งสุดท้ายก่อนต้องโทษในปัจจุบันซึ่งไม่สอดคล้องกับการฝึกอาชีพก่อนหน้านี้	138
33.	แสดงจำนวนผู้ทองขังที่กระทำผิดซ้ำตามการประกอบอาชีพเมื่อพ้นโทษครั้งก่อน ๆ	139

34.	แสดงจำนวนผู้ทองซึ่งที่กระทำผิดซ้ำจำแนกตามการประกอบอาชีพเมื่อพ้นโทษครั้งก่อน ๆ และจำนวนครั้งของการต้องโทษ	140
35.	แสดงจำนวนผู้ทองซึ่งที่กระทำผิดตามการใช้จ่ายเงินจากการกระทำผิด	141
36.	แสดงจำนวนผู้ทองซึ่งที่กระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับทรัพย์สินจำแนกตามการใช้จ่ายเงินจากการกระทำผิดและการนำเอาวิชาชีพที่ได้รับบริการฝึกจากเรือนจำไปประกอบอาชีพ	142
37.	แสดงจำนวนผู้ทองซึ่งที่กระทำผิดซ้ำตามสาเหตุของการไม่นำเอาวิชาชีพที่ได้รับบริการฝึกจากเรือนจำไปประกอบอาชีพ	144
38.	แสดงจำนวนผู้ทองซึ่งที่กระทำผิดซ้ำตามคดีที่ต้องโทษซ้ำในครั้งก่อน ๆ จนถึงต้องโทษในปัจจุบัน	145
39.	แสดงจำนวนผู้ทองซึ่งที่กระทำผิดซ้ำจำแนกตามคดีที่ต้องโทษซ้ำและจำนวนครั้งของการต้องโทษ	146
40.	แสดงจำนวนผู้ทองซึ่งที่กระทำผิดซ้ำตามความประสงค์ในการนำเอาวิชาชีพที่ได้รับบริการฝึกจากเรือนจำไปประกอบอาชีพหลังพ้นโทษครั้งปัจจุบัน	147
41.	แสดงจำนวนผู้ทองซึ่งที่กระทำผิดซ้ำจำแนกตามความประสงค์ที่จะนำเอาวิชาชีพที่ได้รับบริการฝึกจากเรือนจำไปประกอบอาชีพในการพ้นโทษครั้งปัจจุบันและจำนวนครั้งของการต้องโทษ	148
42.	แสดงจำนวนผู้ทองซึ่งที่กระทำผิดซ้ำตามความประสงค์ในการใช้บริการการสงเคราะห์ผู้พ้นโทษ (บ้านสวัสดิ์)	150
43.	แสดงจำนวนผู้ทองซึ่งที่กระทำผิดซ้ำจำแนกตามความประสงค์ในความต้องการจะใช้บริการการสงเคราะห์ผู้พ้นโทษ (บ้านสวัสดิ์) และจำนวนครั้งของการต้องโทษ	152

44. แสดงจำนวนผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำตามลักษณะของการประกอบอาชีพครั้งก่อน ๆ จนถึงท้องโทษในปัจจุบัน 153
45. (ก) และ (ข) แสดงจำนวนผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำจำแนกตามลักษณะของการประกอบอาชีพครั้งก่อน ๆ จนถึงท้องโทษในปัจจุบันและจำนวนครั้งของการท้องโทษ 154

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย